

[Aksel Larsen.]

tisk talt alle menneskers samvirke, i een storstilet kooperation, hvori er indbefattet praktisk talt alle mennesker på hele jorden. Men produktet forvandles til varer, og formålet med den kapitalistiske produktion er ikke at tilfredsstille befolkningens behov, men at tilfredsstille det, man kalder befolkningens købedygtige behov, altså at skaffe profit til de kapitalistiske ejere af det, man kalder erhvervslivet. Her er modsætningen mellem kapitalisterne og den arbejdende befolkning, det, ministeren oversætter til erhvervsinteresser og forbrugere, og her er selve den ulægelige modsætning i det kapitalistiske system, som dels må bevirke klassekampene og dels bringe dette samme kapitalistiske system ud for så umådelig mange vanskeligheder, større og mindre kriser. Dette kan man ikke ændre ved at vedtage en lov om et næringsfrihedsråd eller en lov om tilsyn med monopol og konkurrencebegrænsning.

Ministerens fremsættelsestale har gjort det nødvendigt for mig at fremsætte disse elementære bemærkninger, og jeg kunne have lyst til at sige til ministeren, at det ville være hensigtsmæssigt, om hun — jeg ved ikke, om det er velset i socialdemokratiet mere — tog sig til for alvor at studere et temmelig omfattende skrift af en økonom, der hed Karl Marx, og hvis skrift hedder „Kapitalen“; det giver et ganske godt begreb om, hvad det er for et samfund, vi befinder os i, hvilke vilkår det byder produktionen, hvilke modsætninger og hvilke interesser der findes. Jeg tror, det ville kunne påvirke ministerens synspunkter i almindelighed og forhåbentlig også synspunkterne med hensyn til, hvad der dog kan og bør gøres eller i hvert fald tilstræbes fra statens side for at klippe klærne på monopolkapitalisterne og beskytte forbrugerne mest muligt.

Man taler så tit om samfundet, og ved samfundet — ja, derved forstår man hele befolkningen, men i nok så høj grad samfundets organisation, altså dets politiske overbygning. I det omfang, man herved tænker på staten, på regeringen, på folketinget eller på den del af statsapparatet, der hedder regering og folketing, altså den lovgivende og den udøvende magt, er det rigtigt, at så burde samfundet, eller altså

statsmagten, gribe ind for at beskytte de mange mod at blive udbyttet af de få, og ved de mange forstår jeg ikke blot forbrugerne i almindelighed, men også de mange mindre erhvervsdrivende, som udplyndres af de store — og da navnlig af monopol- og trustere. Det er meget vanskeligt at gøre dette, når man er principiel tilhænger af et kapitalistisk samfund og vil, at det skal bestå. Det begrænser sådan set ens lyst og evne til at gribe ind; og desuagtet: når man mangler den rette erkendelse af, hvad det er for et samfund, man befinder sig i, har man også vanskeligere ved det. Selve lovforslagets udformning og ministerens fremsættelsestale viser da også, at dette er uhyre svært.

Det er et lovforslag imod prisaftaler, imod visse former for organiseret boykot, imod fastsatte bruttomindestepriser o. lign. Men hvis man ser på, hvad man vil gøre, i hvert fald efter lovforslaget, på disse områder, kommer man til det resultat, at det ikke er så forfærdelig meget, at det ikke er så forfærdelig effektivt. Tag nu lovforslagets bestemmelser om aftaler og vedtagelser, som udøver eller vil kunne udøve en væsentlig indflydelse på pris-, produktions-, omsætnings- eller transportforhold — hvad skal der ske med dem? De skal anmeldes, og så skal de registreres, og hvis det, dertil indrettede organ, monopoltilsynet, finder, at de er skadelige eller urimelige, og er i stand til at dokumentere dette, kan man gribe ind og ved forhandling forsøge at opnå en ændring, eventuelt ved et påbud. Ja, men ville det ikke være rimeligt at indføje en bestemmelse i denne forbindelse, der siger, at sådanne aftaler og vedtagelser ikke har gyldighed, før de er blevet godkendt? Jeg ved meget vel, at i den hidtidige prislov og i prisaftaleloven har man stædigt, imod vor protest, holdt fast ved, at man ville ikke kræve prisdirektoratets godkendelse som betingelse for f. eks. prisforhøjelser eller prisaftaler; men jeg synes ikke, at det er nogen grund til at fortsætte denne uheldige praksis, når man nu vil lade prisaftaleloven afløse af den heromhandlede lovgivning. Hvis man mener, der er noget at gøre ad den vej, der anvises i kapitel III i lovforslaget, må man dog fastslå, at sådanne aftaler og vedtagelser ikke alene ikke er gyldige, hvis de ikke er anmeldt og registreret,